

Shoqata e kontabilistëve të çertifikuar dhe auditorëve të
Kosovës

**Auditimi i avancuar
dhe siguria
(zgjidhjet)**

P10

Data 04/10/2025

Detyra 1

Harmonia ShPK është një kompani që operon një zinxhir hotelesh dhe qendrash rekreacioni në të gjithë vendin, duke gjeneruar 200 milionë euro të hyra për vitin që përfundoi më 31 Mars 2025. Kompania ka 25 prona, duke përfshirë hotele urbane dhe qendra rurale, dhe ofron paketa anëtarësimi për shërbime ekskluzive shëndeti dhe mirëqenie në qendrat e rekreacionit. Firma juaj, RTAudit, është auditori për pasqyrat financiare të Harmonia, dhe ju jeni menaxheri i auditimit përgjegjës për finalizimin e auditimit. Auditimi është drejt përfundimit në qershor 2025, dhe Ema, partnerja e angazhimit të auditimit, është takuar me drejtorin financiar të Harmonia për të diskutuar zhvillimet e fundit të biznesit dhe performancën financiare.

Më poshtë janë dhënë shtojcat për të ju ndihmuar në finalizimin e auditimit:

1. Shënime nga takimi midis Ema dhe drejtorit financiar të Harmonia.
2. Ekstrakte nga pasqyrat financiare të Harmonia.

Kërkohe:

(a) Identifikoni dhe shpjegoni pesë çështje që lindin gjatë fazës së përfundimit të auditimit që kërkojnë shqyrtim, duke shpjeguar rëndësinë e tyre për auditimin. (10 pikë)

(b) Vlerësoni ndikimin e mundshëm të secilës çështje të identifikuar në pjesën (a) në raportin e auditimit, duke përfshirë implikimet për opinionin e auditorit. (10 pikë)

(c) Hartoni katër procedura kryesore të auditimit për të adresuar çështjet e identifikuara në pjesën (a), duke u siguruar që ato janë të përshtatshme për fazën e përfundimit, duke iu referuar SNA-ve përkatëse. (10 pikë)

[Gjithsej: 30 pikë]

Shtojca 1 - Shënime nga takimi i mbajtur më 30 Maj 2025
Pjesëmarrësit:

- Emma, Partnere e angazhimit të auditimit
- Rita, drejtoreshë financiare, Harmonia ShPK

Informata të përgjithshme

Harmonia ShPK operon 25 hotele dhe qendra rekreacioni në të gjithë vendin, duke ofruar akomodime luksoze dhe shërbime rekreacioni, duke përfshirë trajtime spa dhe programe fitnesi. Kompania gjeneron të ardhura përmes rezervimeve të dhomave (60%), shërbimeve rekreacioni (30%) dhe paketave vjetore të anëtarësimit (10%), të cilat ofrojnë qasje me zbritje në këto ambiente. Harmonia përputhet me rregulloret e shëndetit dhe sigurisë, të mbikëqyrura nga ministria përkatëse, me inspektime të rregullta për të ruajtur licencat e operimit.

Kompania është e listuar në bursë dhe i përmbahet Kodit të Qeverisjes Korporative, me një bord prej tetë drejtorësh, përfshirë tre drejtorë jo-ekzekutivë të pavarur (DJE). Komiteti i auditimit, i kryesuar nga një DJE, mbikëqyr raportimin financiar dhe kontrollet e brendshme. Harmonia ka një ekip të vogël të auditimit të brendshëm prej tre personash, që raportojnë te drejtori i financave, i cili përqendrohet në kontrollet operationale, por i mungon ekspertiza në raportimin financiar.

Zhvillimet e fundit të biznesit
Në korrik 2024, Harmonia hapi një qendër të re rekreative në Lipjan, me një kosto prej 15 milionë eurosh, të financuar nga një kredi bankare prej 12 milionë eurosh me një afat 10-vjeçar me interes 4%. Qendra përfshin ambiente të përparura spa dhe ka tërhequr vëmendje të konsiderueshme

mediatike, duke rritur shitjet e anëtarësimit. Për të rritur dukshmërinë e markës, Harmonia nisi një fushatë marketingu prej 2 milionë eurosh në shtator 2024, duke paraqitur një influencues të famshëm të shëndetit që mbështeti kompaninë për tre vjet.

Në nëntor 2024, Harmonia mori një grant qeveritar prej 3 milionë eurosh për të mbështetur përmirësimet me efikasitet energjetik në të gjitha pronat e saj, sipas një skeme që promovon turizmin e qëndrueshëm. Granti kërkon që Harmonia të instalojë panele diellore deri në mars 2026 dhe të raportojë kursimet e energjisë çdo vit. Që nga maji 2025, 1.5 milionë euro të grantit janë shpenzuar, ndërsa pjesa tjetër është shtyrë si detyrim.

Një sistem i ri menaxhimi të pronave u zbatua në gusht 2024, duke integruar të dhënat e rezervimit, faturimit dhe anëtarësimit me softuerin e kontabilitetit. Migrimi i të dhënave nga sistemi i vjetër shkaktoi vonesa në harmonizimin e të hyrave nga anëtarësimi dhe u kryen analiza paralele deri në tetor 2024 për të siguruar saktësinë. Sistemi gjurmon përdorimin e energjisë për raportimin e granteve, por trajnimi i stafit është duke vazhduar dhe gabime në njohjen e të hyrave u vunë re gjatë testimit të ndërmjetëm.

Në prill 2025, ministria lëshoi një paralajmërim për Harmonia për mosrespektimin e standardeve të sigurisë në një hotel urban, me gjoba të mundshme prej 2 milionë eurosh nëse nuk zgjidhet deri në korrik 2025. Menaxhmenti e konsideron këtë një ngjarje të mëvonshme jo-rregulluese dhe nuk ka propozuar shpalosje.

Drejtori financiar shprehu shqetësime në lidhje me një kredi prej 40 milionë eurosh që do të skadojë në shtator 2025, me një marrëveshje që kërkon një koeficient minimal qarkullues prej 1.5. Koeicenti qarkullues është 1.4, dhe menaxhmenti supozon se rifinancimi do të sigurohet, megjithëse nuk ekziston një marrëveshje formale.

Çështje të përfundimit të auditimit

- Testet e auditimit identifikuan një mbivlerësim prej 2 milionë eurosh në të hyrat nga anëtarësia për shkak të gabimeve në migrimin e të dhënave të sistemit të ri, të cilin menaxhmenti refuzon ta korrigjojë, duke përmendur mungesën e materialitetit (fitimi para tatimeve është 20 milionë euro).
- Drejtori financiar ka vonuar nënshkrimin e letrës së përfaqësimit të menaxhmentit, në pritje të një shqyrtimi të një provizioni prej 3 milionë eurosh për rimbursimet e klientëve për shkak të rritjes së anulimeve në vitin 2025, duke ngritur shqetësime në lidhje me saktësinë e provizionit.
- U identifikua një transaksion me palë të lidhura: një tarifë konsulence prej 1.5 milion eurosh e paguar një firme në pronësi të bashkëshortes së drejtorit ekzekutiv, e cila nuk është shpalosur në draft pasqyrat financiare. Menaxhmenti pretendon se tarifa ishte me çmimet e tregut, por i mungon dokumentacioni mbështetës.

Shtojca 2 - Ekstrakte nga pasqyrat fianciare të Harmonia

Zëri	Parashikimi 31 Mars 2025	Audituar më 31 Mars 2024	Ndryshimi (%)
Të hyrat	200 milionë	180 milionë	+11.1%
Të hyrat nga grantet qeveritare	1.5 milion	-	-
Marzhi operativ	12%	10%	+20%
Fitimi para tatimit	20 milionë	16 milionë	+25%
Shpenzime kapitale	25 milionë	15 milionë	+66.7%
Para në dorë	10 milionë	12 milionë	-16.7%
Totali i pasurive	250 milionë	220 milionë	+13.6%
Numri i pronave	25	24	+4.2%
Numri i anëtarëve	15,000	13,500	+11.1%
Rezervime dhomash	500,000	480,000	+4.2%

Shënime:

1. Rritja e të hyrave është nxitur nga qendra e re rekreative në Lipjan, fushata e marketingut dhe rritja e shitjeve të anëtarësisë.
2. Të hyrat nga granti prej 1.5 milion eurosh pasqyrojnë pjesën e shpenzuar për përmirësimet e energjisë; shuma e mbetur prej 1.5 milion eurosh është shtyrë.
3. Shpenzimet operative përfshijnë:
  - o Pagat: 60 milionë euro (2024: 55 milionë euro)
  - o Marketingu: 10 milionë euro (2024: 8 milionë euro)
  - o Mirëmbajtja: 12 milionë euro (2024: 10 milionë euro)
4. Shpenzimet kapitale përfshijnë rezidencën prej 15 milionë eurosh në Lipjan dhe 10 milionë euro në përmirësime të pronave.
5. Sistemi i ri raporton mesatarisht dy vizita nga anëtarët në javë për pronë.

Zgjidhja

a) Pesë çështje që duhen marrë në konsideratë

1. Anomalia e pakorrigjuar në të hyrat nga anëtarësimi (SNA 450)

- Çështja: Mbivlerësimi prej 2 milionë euro në të hyrat nga anëtarësia, për shkak të gabimeve të migrimit të të dhënave në sistemin e ri, është material në 10% të fitimit para tatimit (20 milionë euro). Refuzimi i menaxhmentit për të bërë rregullime, duke përmendur mungesën e materialitetit, kërkon vlerësim sipas SNA 450 (Vlerësimi i anomalive të identifikuara gjatë auditimit). Anomalia ndikon në të hyrat (SNRF 15) dhe fitimin, duke i çorientuar potencialisht palët e interesuara.
- Rëndësia: Auditori duhet të vlerësojë materialitetin, përhapjen dhe efektet kumulative, të komunikojë me personat e ngarkuar me qeverisjen (ISA 260) dhe të marrë në konsideratë nëse refuzimi tregon paragjykim të menaxhmentit (ISA 240), duke ndikuar në opinionin e auditimit.

2. Pasiguria lidhur me hipotezën e vijimësisë (SNA 570)

- Çështja: Shkelja e kushteve të marrëveshjes për kredi (koeficienti qarkullues prej 1.4 kundrejt 1.5) dhe kredia prej 40 milionë euro që duhet paguar në shtator 2025, me 10 milionë euro në para të gatshme dhe pa rifinancim të konfirmuar, ngrenë dyshime rreth hipotezës së vijimësisë së aktivitetit të Harmonia. Supozimi i rifinancimit të menaxhmentit nuk ka dëshmi, duke bërë të nevojshme shqyrtimin e bazës së vijimësisë dhe shpalosjet.
- Rëndësia: Auditori duhet të vlerësojë planet e menaxhmentit, të vlerësojë mjaftueshmërinë e shpalosjes dhe të përcaktojë nevojën për një opinion të modifikuar, duke ndikuar në perceptimet e palëve të interesuara dhe rrezikun e angazhimit.

3. Ngjarje pasuese – Gjoha rregullatore

- Çështja: Paralajmërimi i ministrisë në prill 2025, me gjoha të mundshme prej 2 milionë euro, është një ngjarje pasuese jo-korrigjuese sipas SNK 10 (Ngjarjet Pas Periudhës Raportuese). Mosshpalosja nga ana e Menaxhmentit rrezikon mosrespektimin e SNK 10, duke kërkuar vlerësim sipas SNK 560 (Ngjarjet Pasuese) për të siguruar transparencën.
- Rëndësia: Materialiteti i gjobës (10% e fitimit para tatimit) kërkon shpalosjen e saj. Auditori duhet të vlerësojë arsyetimin e menaxhmentit, të diskutojë me personat e ngarkuar me qeverisjen dhe të marrë në konsideratë ndikimin në raportin e auditimit, duke rritur rrezikun e angazhimit nëse nuk zgjidhet.

4. Deklaratat e Menaxhmentit (letra e përfaqësimit) dhe provizioni i rimbursimit

- Çështja: Vonesa e drejtorit financiar në nënshkrimin e letrës së përfaqësimit të menaxhmentit, për shkak të shqetësimeve në lidhje me saktësinë e provizionit të rimbursimit prej 3 milionë euro mes rritjes së anulimeve, ngrenë dyshime në lidhje me besueshmërinë e pasqyrave financiare. Provizioni mund të jetë nënvlerësuar sipas SNK 37, duke kërkuar vlerësim të mëtejshëm.
- Rëndësia: Vonesa mund të tregojë një kufizim të fushëveprimit, dhe një provizion i nënvlerësuar mund të keqinterpretojë detyrimet. Auditori duhet të hetojë vonesën, të vlerësojë mjaftueshmërinë e dispozitës dhe ta përshkallëzojë çështjen tek persoant e ngarkuar me qeverisjen, duke ndikuar në përfundimin e auditimit.

5. Mosveprimi në transaksionin e palëve të lidhura

- Çështja: Tarifa e pashpalosur e konsulencës prej 1.5 milion euro për një firmë në pronësi të bashkëshortes së drejtorit ekzekutiv shkel SNK 24 (Shpalosjet e Palëve të Lidhura). Pretendimit të menaxhmentit për normat e tregut i mungon dokumentacioni, duke rritur rrezikun e anomalisë ose mashtrimit, sipas SNA 550 (Transaksionet e Palëve të Lidhura).
- Rëndësia: Mosshpalosja rrezikon pasqyrat financiare mashtruese, dhe mungesa e dëshmive ngre shqetësime për mashtrim (ISA 240). Auditori duhet të verifikojë substancën e transaksionit, të vlerësojë përputhshmërinë e shpalosjes dhe të marrë në konsideratë dobësitë e mbikëqyrjes nga bordi i kompanisë.

b) Ndikimi i mundshëm në raportin e auditimit

1. Anomalia e pakorrigjuar në të hyrat nga anëtarësia

- Ndikimi: Anomalia materiale prej 2 milionë euro, nëse nuk korrigjohet, mund të çojë në një opinion të kualifikuar sipas SNA 705 duke shpalosur efektin e anomalisë në pasqyrat financiare pasi ndikon në të hyra dhe fitim, por nuk është e përhapur.
- Implikimi: Rreziku i vetëvetishëm rritet për shkak të paragjykitimit të menaxhmentit, dhe rreziku i kontrollit rritet nëse gabimet e sistemit vazhdojnë, duke kërkuar komunikim me PNMQ.

2. Pasiguria me vijimësinë e biznesit

- Ndikimi: Shpalosja adekuate e pasigurive materiale kërkon një paragraf të veçantë në raportin e auditorit 'Pasiguria lidhur me hipotezën e vijimësisë. Nëse nuk shpaloset ose baza e vijimësisë është e papërshtatshme, mund të rezultojë një opinion i kualifikuar ose të kundërt.
- Implikimi: Rreziku i vetëvetishëm rritet për shkak të pasigurive të financimit (ISA 570), duke bërë të nevojshme skepticizëm të shtuar dhe rrezik më të madh angazhimi nëse rifinancimi dështon.

3. Ngjarje Pasuese – Gjoha rregullatore

- Ndikimi: Mosshpalosja e gjobës prej 2 milionë euro mund të çojë në një opinion të kualifikuar nëse është materiale, por jo e përhapur. Nëse shtohen shpalosje, nuk mund të nevojiten modifikime, por transparenca është thelbësore.
- Implikimi: Rreziku i vetëvetishëm rritet për shkak të mosrespektimit të SNK 10 (SNA 560), me rrezikun e angazhimit që rritet nëse menaxhmenti i reziston shpalosjes.

4. Deklaratat e Menaxhmentit dhe provizioni i rimbursimit

- Ndikimi: Vonesa në letrën e përfaqësimit mund të rezultojë në një kufizim të fushëveprimit, duke çuar potencialisht në një opinion të kualifikuar ose mohim opinionit sipas ISA 705. Një provizion i nënvlerësuar mund të justifikojë gjithashtu një opinion të kualifikuar nëse është materiale.
- Implikimi: Rreziku i vetëvetishëm i pasigurisë së menaxhimit (ISA 580) dhe rreziku i kontrollit nga proceset e dobëta të ofrimit të shërbimeve (ISA 315) rrisin rrezikun e angazhimit, duke kërkuar përshkallëzim të qqështjes tek PNMQ.

5. Shmangia e transaksionit të palëve të lidhura

- Ndikimi: Mosshpalosja e transaksionit prej 1.5 milion euro mund të çojë në një opinion të kualifikuar sipas nëse është materiale. Nëse shpaloset, nuk mund të nevojitet asnjë modifikim, por mungesa e dokumentacionit ngre shqetësime për mashtrim.
- Implikimi: Rreziku i vetëvetishëm i mashtrimit (ISA 240) dhe rreziku i kontrollit nga qeverisja e dobët (ISA 315) rrisin rrezikun e angazhimit, duke bërë të nevojshme testime të zgjeruara.

c) Katër Procedura Kryesore të Auditimit

1. Anomalia në të hyrat nga anëtarësimi

- Kryeni procedura analitike mbi të hyrat nga anëtarësia duke krahasuar të dhënat e vizitave të anëtarëve për vitin 2025 (dy vizita në javë) me të hyrat e njohura, duke përdorur raportet e sistemit dhe trendet historike për të identifikuar anomalitë. Zgjidhni një mostër të transaksioneve të anëtarësimit, duke gjurmuar të dhënat e pagesave dhe kontratat për të verifikuar ndodhjen dhe saktësinë sipas SNRF 15, duke adresuar mbivlerësimin prej 2 milionë euro.

2. Vlerësimi i hipotezës së vijimësisë

- Merrni parashikimet e rrjedhës së parasë të menaxhmentit për vitet 2025–2026, duke detajuar të hyrat, shpenzimet dhe supozimet e shlyerjes së kredisë, dhe testoni arsyeshmërinë e tyre kundrejt performancës së vitit 2025, raporteve të tregut të hotelierisë në vend dhe korrespondencës së huadhënësve që konfirmon progresin e rifinancimit. Rillogaritni koeficientin qarkullues (1.4) duke përdorur bilancet e audituara të kapitalit qarkullues, duke adresuar rreziqet e shkëljes së marrëveshjeve.

3. Ngjarje pasuese – gjoba rregullatore

- Rishikoni korrespondencën me ministrinë (prill-qershor 2025), duke përfshirë njoftimin paralajmërues dhe përgjigjen e menaxhmentit, për të konfirmuar natyrën e gjobës prej 2 milionë euro si një ngjarje jo-korrigjuese sipas SNK 10. Merrni këshilla ligjore mbi gjasat e zgjidhjes deri në korrik 2025 dhe inspektioni shpalosjet e draft pasqyrave financiare për transparencë, duke adresuar rreziqet e mosshpalosjes.

4. Transaksioni me palët e lidhura

- Merrni marrëveshjen e konsulencës dhe të dhënat e pagesës për tarifën prej 1.5 milion euro, duke krahasuar tarifën me normat e tregut për shërbime të ngjashme duke përdorur standarde të jashtme. Rishikoni procesverbalet e bordit dhe regjistrat e palëve të lidhura për të konfirmuar përputhshmërinë e miratimit dhe shpalosjes sipas SNK 24, duke adresuar rreziqet e mashtrimit.

Detyra 2

ViralEnergjo ShPK është një kompani e listuar në Mbretërinë e Bashkur, e specializuar në prodhimin dhe shpërndarjen e zgjidhjeve të energjisë së rinovueshme, duke përfshirë panelet diellore dhe sistemet e ruajtjes së energjisë, me të hyra vjetore prej 320 milionë euro për vitin që përfundon më 31 dhjetor 2025. Kompania operon me degë në Australi (30% të të hyrave), Malajzi (20% të të hyrave) dhe Holandë (15% të të hyrave), secila prej të cilave i nënshtrohet regjimeve rregullatore dhe tatimore vendore. Firma juaj, DardiAcc, është auditori i grupit për pasqyrat financiare të konsoliduara të ViralEnergjo. Gjatë fazave të planifikimit të auditimit dhe auditimit të ndërmjetëm, ju identifikoni çështjet e mëposhtme:

ViralEnergjo njih të hyrat për projektet e instalimeve diellore në shkallë të gjerë 'përgjatë kohës' sipas SNRF 15, duke përdorur metodën e përqindjes së përfundimit. Dega australiane, e cila menaxhon 96 milionë euro në kontrata të tilla, mbështetet në vlerësimet e menaxhmentit për përfundimin e projektit, të cilat bazohen në raportet e inxhinierëve të brendshëm. Një vonesë e kohëve të fundit e projektit për shkak të ndërprerjeve të zinxhirit të furnizimit ka ngritur shqetësime në lidhje me saktësinë e këtyre vlerësimeve, duke mundësuar fryrjen e të hyrave të raportuara.

Dega e Malajzisë, e cili gjeneron 64 milionë euro të hyra, kryen transaksione të rëndësishme në Ringgit Malajzian (MYR) për eksportet e paneleve diellore. Menaxhmenti zbaton kurse këmbimi të vjetruara nga fillimi i vitit 2025 për përkthimin e pasqyrave financiare të denominuara nga MYR në euro, pavarësisht paqëndrueshmërisë së konsiderueshme të MYR (zhvlerësim prej 10% në vitin 2025).

Dega e Holandës mban stoqe me vlerë 12 milionë euro, duke përfshirë komponentë të specializuar të baterive për sistemet e ruajtjes së energjisë. Menaxhmenti përdor një model kompleks vlerësimi që përfshin parashikimet e kërkesës së tregut dhe supozimet e vjetërimit teknologjik, të cilat duken optimiste duke pasur parasysh një rënie të kohëve të fundit të kërkesës për teknologjitë e vjetra të baterive.

ViralEnergjo zotëron 30 milionë euro në pasuri të patrupëzuara në të gjithë grupin, duke përfshirë patentat dhe kostot e zhvillimit për teknologjitë e reja të ruajtjes së energjisë. Menaxhmenti nuk ka kryer një rishikim të dëmtimit, duke cituar parashikime të forta të rritjes së tregut, pavarësisht konkurrencës në zhvillim dhe ndryshimeve rregullatore që ndikojnë në vlerësimet e patentave. Kjo ngre shqetësime në lidhje me mbivlerësimin e mundshëm të këtyre pasurive, veçanërisht duke pasur parasysh mbështetjen e kompanisë në këto pasuri për rritje në të ardhmen.

Në korrik 2025, ViralEnergjo bleu një startup të vogël australian për ruajtjen e energjisë, PoëerStore Ltd, për 40 milionë dollarë australianë (22 milionë euro), duke njohur 8 milionë euro si zë i mirë (guduill). Blerja u financua përmes një kredie prej 50 milionë eurosh dhe menaxhmenti nuk ka kryer një rishikim të dëmtimit, duke cituar parashikime optimiste të rritjes pavarësisht një rënieje të kohëve të fundit në tregun australian të energjisë së rinovueshme.

Kërkohet:

- a) Identifikoni dhe shpjegoni pesë çështje që duhen marrë në konsideratë dhe përgjigjet nga auditorët gjatë auditimit të pasqyrave financiare të ViralEnergjo. (13 pikë)
- b) Për secilën çështje të identifikuar në pjesën (a), përshkruani dëshmitë specifike të auditimit që prisni të merrni për të adresuar rreziqet e lidhura me anomalitë materiale. (12 pikë)

[Gjithsej: 25 pikë]

Zgjidhja

(a) Çështje që duhen marrë në konsideratë

1. Njohja e të hyrave për kontratat afatgjata

Ekipi i auditimit duhet të marrë në konsideratë rrezikun e anomalisë materiale në njohjen e të hyrave për kontratat afatgjata të instalimit të paneleve diellore në degën australiane, sipas SNRF 15 (Të Ardhurat nga Kontratat me Klientët). SNA 315 kërkon vlerësimin e rreziqeve nga vlerësimet e menaxhmentit, të tilla si përqindjet e përfundimit të projektit bazuar në raportet e inxhinierëve të brendshëm. Kontratat prej 96 milionë eurosh (30% e të ardhurave) dhe vonesat e fundit në zinxhirin e furnizimit rrisin rrezikun e mbivlerësimit të të hyrave për shkak të vlerësimeve të pasakta, potencialisht të nxitura nga paragjykimi i menaxhmentit për të përmbushur objektivat financiare. Kjo çështje është e rëndësishme sipas SNA 240 (Përgjegjësitë e Auditorit në Lidhje me Mashtrimin), pasi mund të përfshijë anashkalimin e menaxhmentit, duke ndikuar në pohimet e ndodhjes dhe saktësisë.

2. Hetimi rregullator në Malajzi

Përdorimi i kurseve të këmbimit të vjetruara për përkthimin e pasqyrave financiare të denominuara në MYR në degën malajziane (64 milionë euro të hyra) përbën një rrezik të anomalisë materiale sipas SNK 21 (Efektet e Ndryshimeve në Kurset e Këmbimit të Huaj). ISA 540 (Auditimi i Vlerësimeve Kontabël) zbatohet për përzgjedhjen e kurseve të këmbimit, veçanërisht duke pasur parasysh zhvlerësimin prej 10% të MYR në vitin 2025. Kjo mund të çojë në anomali të të hyrave, pasurive ose detyrimeve, duke ndikuar në pohime e saktësisë dhe prezantimit. Kontributi prej 20% i të hyrave të degës e bën këtë materiale, dhe SNA 600 (Konsiderata të Veçanta - Auditimet e Pasqyrave Financiare të Grupit) thekson nevojën për të vlerësuar proceset e përkthimit në auditimet e grupit.

3. Çështjet e vlerësimit të stoqeve në Holandë

Vlerësimi i stoqeve prej 12 milionë euro në degën e Holandës, bazuar në një model kompleks me supozime optimiste për kërkesën e tregut dhe vjetërimin, paraqet rrezik mbivlerësimi sipas SNK 2. SNA 540 (Auditimi i Vlerësimeve Kontabël) thekson nevojën për të vlerësuar këto supozime, veçanërisht duke pasur parasysh rënien e kërkesës për teknologjitë e vjetra të baterive. Zbatimi jo konsistent i metodave të vlerësimit rrit rrezikun e anomalisë në pohimin e vlerësimit, i cili është material për pasqyrat financiare të grupit për shkak të kontributit prej 15% të të hyrave të degës dhe ndikimit të mundshëm në pasuritë e raportuara.

4. Dëmtimi i pasurive të patrupëzuara

Pasuritë e patrupëzuara prej 30 milionë euro, duke përfshirë patentat dhe kostot e zhvillimit, kërkojnë marrjen në konsideratë të rreziqeve të dëmtimit sipas SNK 36 (Dëmtimi i pasurive). SNA 540 zbatohet për parashikimet optimiste të rritjes së menaxhmentit, të cilat mund të anashkalojnë ndryshimet në konkurrencë dhe rregullatore në zhvillim, duke rrezikuar mbivlerësimin e vlerave të pasurive. Kjo çështje është e rëndësishme për shkak të saldove materiale dhe rëndësisë së saj për strategjinë e rritjes së kompanisë, me anomali të mundshme që ndikojnë në pohimin e vlerësimit dhe perceptimet e investitorëve në një treg konkurrues.

5. Blerja në Australi

Blerja prej 22 milionë euro e PoëerStore Ltd, me një zë të mirë prej 8 milionë euro, kërkon shqyrtimin e alokimit të çmimit të blerjes dhe testimin e dëmtimit sipas SNRF 3 (Kombinimet e Biznesit) dhe SNK 36. Dështimi i menaxhmentit për të kryer një rishikim të dëmtimit, pavarësisht një tregu australian në rënie, rrit rrezikun e mbivlerësimit të zërit të mirë. SNA 540 kërkon vlerësimin e këtyre vlerësimeve, veçanërisht pasi financimi i blerjes lidhet me një kredi prej 50 milionë eurosh, duke e bërë këtë material për pasqyrat financiare të grupit dhe duke ndikuar në pohimin e vlerësimit.

b) Dëshmitë e pritura të auditimit

1. Njohja e të hyrave

Dëshmi:

- Kontrata dhe plane projektsh të nënshkruara që detajojnë detyrimet e performancës dhe afatet kohore, duke konfirmuar pajtueshmërinë me SNRF 15.
- Raportet e inxhinierëve dhe certifikimet e progresit nga palë të treta (p.sh., nga mbikëqyrësit e projektit) për të vërtetuar vlerësimet e përqindjes së përfundimit.
- Dokumentet e punës së menaxhmentit që dokumentojnë llogaritjet e përfundimit, duke përfshirë koeficientët e kostos, të testuara për saktësi matematikore dhe konsistencë me kostot aktuale të bëra.
- Korrespondencë me klientët që konfirmon etapat e projektit dhe pranimin e tij, duke adresuar vonesat nga ndërprerjet e zinxhirit të furnizimit.
- Procedurat analitike që krahasojnë kostot e projektit të buxhetuara me ato aktuale dhe trendet e të hyrave për të identifikuar anomalitë, duke siguruar që vlerësimet të jenë të lira nga paragjykimet.

2. Provizioni rregullator

Dëshmi:

- Merrni të dhëna të jashtme të kursit të këmbimit nga burime të besueshme (p.sh., raportet e bankës qendrore ose të tregut financiar) për datën e fundvitit për të verifikuar përshatshmërinë e kurseve të përdorura, sipas SNK 21.
- Rishikoni fletët e punës së përkthimit të degës dhe rillogaritni një mostër të transaksioneve të denominuara nga MYR në euro, duke siguruar saktësi dhe qëndrueshmëri në prezantimin e pasqyrave financiare.

3. Vlerësimi i stoqeve

Dëshmi:

- Merrni parashikime të kërkesës së tregut ose raporte të industrisë nga burime të jashtme (p.sh., analistë të tregut të energjisë së rinovueshme) për t'i krahasuar me supozimet e modelit të vlerësimit të menaxhmentit për komponentët e baterive. Kjo dëshmi teston pohimin e vlerësimit sipas SNK 2, duke adresuar rrezikun e mbivlerësimit për shkak të supozimeve optimiste.

- Kryeni ose vëzhgoni numërimet e stoqeve fizike për të verifikuar sasi të komponentëve të baterive dhe për të vlerësuar vjetërimin, duke i krahasuar me trendet e shitjeve ose të dhënat e vjetërimit teknologjik. Kjo dëshmi siguron saktësinë dhe pohimet e ekzistencës, duke zvogëluar rreziqet e gabimit.

4. Dëmtimi i pasurive

Dëshmi:

- Merrni raporte vlerësimi nga ekspertë të jashtëm për patentat dhe kostot e zhvillimit, duke vlerësuar vlerën e drejtë ose shumat e rikuperueshme bazuar në kushtet e tregut dhe ndryshimet rregullatore. Kjo dëshmi teston pohimin e vlerësimit sipas SNK 36, duke zbutur rrezikun e mbivlerësimit të pasurive të patrupëzuara (30 milionë €).
- Rishikoni analizën e pavarur të tregut ose raportet financiare të konkurrentëve për të vlerësuar arsyeshmërinë e parashikimeve të rritjes së menaxhmentit për pasuritë e patrupëzuara. Këto dëshmi adresojnë rrezikun e paragjykit të menaxhmentit, duke siguruar pajtueshmërinë me kërkesat e SNK 36 për dëmtim.

5. Emri i mirë

Dëshmi:

- Dokumentet e alokimit së çmimit të blerjes për blerjen e PoëerStore, që mbështesin llogaritjen e zërit të mirë prej 8 milionë euro sipas SNRF 3.
- Parashikimet e rrjedhës të parave të gatshme të menaxhmentit për degën australiane, duke përfshirë normat e rritjes dhe normat e skontimit, krahasuar me të dhënat e tregut (p.sh., raportet australiane të energjisë së rinovueshme) sipas SNK 36.
- Rezultatet e analizës së ndjeshmërisë, që demonstrojnë ndikimin e ndryshimeve në supozime mbi rikuperimin e zërit të mirë, duke adresuar pasigurinë e vlerësimit.
- Hulumtime të jashtme të tregut ose raporte të industrisë që tregojnë rënie të kërkesës në tregun australian të energjisë së rinovueshme, duke vërtetuar treguesit e dëmtimit.
- Procesverbalet e bordit ose detajet e rishikimit të dëmtimit, duke konfirmuar nëse menaxhmenti ka vlerësuar zërin e mirë për dëmtim dhe bazën për përfundimet e tyre.

Detyra 3

Ju jeni një partner auditimi në Laëson & Co dhe jeni duke e rishikuar fazën përfundimtare të auditimit dhe propozimet për opinion nga menaxheri i auditimit për tre kompanitë e mëposhtme:

PharmaCorp

PharmaCorp është një kompani farmaceutike e listuar në bursë me një vit financiar që përfundon më 31 dhjetor 2025 dhe të hyra prej 450 milionë euro. Ekipi i auditimit identifikoi një anomali materiale në vlerësimin e stoqeve, në shumën 8 milionë euro (5% e totalit të pasurive), për shkak të kompania nuk kishte paraqitur stoqet e vejtëruara në vlerën neto të realizueshme sipas SNK 2. Ekipi i auditimit kishte kryer vetëm një numërim fizik të stoqeve dhe rishikoi raportet e menaxhmentit për vjetërimin e stoqeve, por nuk kreu ndonjë procedurë tjetër të auditimit. Menaxhmenti refuzon të korrigjoj pasqyrat financiare. Menaxheri i auditimit propozon dhënien e një opinionit të kualifikuar. (7 pikë)

TechNova

Ju po mbikëqyrni auditimin e TechNova, një kompani teknologjike e specializuar në zhvillimin e softuerëve, me një vit financiar që përfundon më 30 qershor 2025 dhe të ardhura prej 120 milionë euro. Ekipi i auditimit identifikoi anomali të përhapura në njohjen e të hyrave, ku 25 milionë euro (20% e të hyrave) u njohën para kohe për shkak të detyrimeve të papërmbyshura të performancës në kontrata të shumëfishta. Ekipi shqyrtoi një mostër prej pesë kontratash nga 200 dhe kreu procedura analitike mbi trendet e të hyrave, por nuk testoi mëtej. Menaxhmenti refuzon korrigjimet, duke përmendur mungesën e materialitetit. Menaxheri i auditimit sugjeron dhënien e një opinionit të kualifikuar. (7 pikë)

GreenEnergy

Në një auditim tjetër, ju po rishikoni auditimin e GreenEnergy, një kompani e energjisë së rinovueshme me një vit financiar që mbaron më 31 mars 2025 dhe të hyra prej 200 milionë euro. Menaxhmenti ka refuzuar të ofrojë qasje në dokumentacionin kryesor për një degë të madhe që përfaqëson 40% të pasurive të grupit, duke përmendur shqetësime për konfidencialitetin në lidhje me një padi në vazhdim. Ekipi i auditimit nuk ishte në gjendje të kryente procedura thelbësore ose procedura alternative për të marrë dëshmi për saldot e degës. Menaxheri i auditimit propozon dhënien e një opinionit të kundërt. (6 pikë)

Kërkohet:

Për secilin skenar, deklaroni nëse opinionit i propozuar i menaxherit të auditimit është i saktë (po ose jo), shpjegoni pse, duke iu referuar SNA 705 dhe standardeve përkatëse të raportimit financiar, dhe sugjeroni dy procedura të mëtejshme auditimi që mund të kryhen për të adresuar çështjen, duke marrë parasysh mjaftueshmërinë e punës së auditimit të kryer.

Shpërndarja e pikëve është paraqitur tek secili skenar më sipër.

[Gjithsej: 20 pikë]

Zgjidhja

(a) PharmaCorp

A është i saktë opinioni i propozuar? **PO.**
Shpjegim: Sipas SNA 705 (Modifikime në Opinionin në Raportin e Auditorit të Pavarur), një opinion i kualifikuar është i përshtatshëm kur një anomali materiale nuk është e përhapur, që do të thotë se është e kufizuar në një fushë specifike dhe nuk ndikon në paraqitjen e drejtë të përgjithshme të pasqyrave financiare. Anomalia në stoqe prej 8 milionë euro (5% e totalit të pasurive) sipas SNK 2 është materiale, por i izoluar në stoqe, duke dhënë një opinion të kualifikuar, duke deklaruar se pasqyrat financiare janë paraqitur në mënyrë të drejtë "përveç" çështjes së stoqeve, saktë. Numërimi fizik dhe shqyrtimi i raporteve të vjetërimit nga ekipi i auditimit ishin të pamjaftueshme, pasi ato nuk përfshinin dëshmi të vlerësimit të pavarur ose nuk vlerësonin pretendimin e ripërdorimit të menaxhmentit, por anomalia e identifikuar mbështet opinionin e kualifikuar. Një opinion i kundërt do të ishte i pasaktë, pasi çështja nuk është e përhapur.

Procedura të mëtejshme të auditimit :

1. Merrni raporte vlerësimi të pavarura nga një ekspert i jashtëm për të konfirmuar vlerën neto të realizueshme të stoqeve të vjetëruar, duke vlerësuar nëse planet e ripërdorimit të menaxhmentit janë të realizueshme sipas SNK 2.
2. Kryeni procedura analitike, duke krahasuar koeficientët e qarkullimit të stoqeve dhe tendencat e vjetërimit me vitet e mëparshme dhe standardet e industrisë, për të vlerësuar shkallën dhe ndikimin e anomalisë.

(b) TechNova

A është i saktë opinioni i propozuar? **JO.**
Shpjegim: SNA 705 kërkon një opinion të kundërt kur një anomali materiale është e përhapur, duke ndikuar në elementë të shumtë të pasqyrave financiare dhe duke dëmtuar besueshmërinë e tyre të përgjithshme. Gabimi në të hyra prej 25 milionë euro (20% e të hyrave) sipas SNRF 15, për shkak të njohjes së parakohshme në shumë kontrata, është e përhapur, duke ndikuar gjerësisht në pasqyrën e të ardhurave dhe pasqyrën e pozicionit financiar. Rishikimi i kufizuar i ekipit të auditimit vetëm i pesë kontratave dhe procedurave analitike ishte i pamjaftueshëm për të vlerësuar plotësisht shkallën e gabimeve ose detyrimeve komplekse të performancës, por përhapja e identifikuar tregon se nevojitet një opinion i kundërt, jo një i kualifikuar, për të deklaruar se pasqyrat financiare nuk paraqesin në mënyrë të drejtë...

Procedura të mëtejshme të auditimit :

1. Zgjeroni mostrën për të testuar një numër përfaqësues kontratash (p.sh., 20-30) për të verifikuar detyrimet e performancës dhe për të rillozuar kohën e njohjes së të hyrave sipas SNRF 15, duke siguruar mbulim gjithëpërfshirës.
2. Angazhoni një specialist për të vlerësuar kompleksitetin e detyrimeve të performancës në të gjitha kontratat dhe për të përcaktuar ndikimin total të njohjes së parakohshme të të hyrave.

(c) GreenEnergy

A është i saktë opinioni i propozuar ? **JO.**
Shpjegim : Sipas SNA 705, një mohim opiniononi kërkohet kur një kufizim i fushëveprimit është

material dhe i përhapur, duke e penguar auditorin të marrë dëshmi të mjaftueshme dhe të përshtatshme të auditimit për pjesë të rëndësishme të pasqyrave financiare. Refuzimi për të dhënë qasje në dokumentacion për një degë që përfaqëson 40% të pasurive të grupit krijon një kufizim të përhapur të fushëveprimit, pasi ekipi i auditimit nuk mundi të kryente procedura thelbësore ose alternative. Kjo justifikon një mohim opinion, jo një opinion të kundërt, i cili zbatohet për anomali të njohura me dëshmi të mjaftueshme. Propozimi i menaxherit të auditimit është i pasaktë, pasi një mohim opinion pasqyron pamundësinë për të formuar një opinion mbi pasqyrat financiare.

Procedura të mëtejshme të auditimit :

1. Komunikoni zyrtarisht me personat e ngarkuar me qeverisjen, duke kërkuar qasje në dokumentacionin e degës dhe duke dokumentuar përgjigjen e tyre për të vlerësuar ndikimin e kufizimit të fushëveprimit.
2. Kryeni procedura alternative, të tilla si rishikime analitike të trendeve financiare të degës ose pyetje me menaxhmentin e saj, për të marrë dëshmi të pjesshme për saldot materiale.

Detyra 4

Ju jeni partner në Vanguard Auditors, një firmë globale auditimi, që mbikëqyr auditimin e EcoMine SHA, një kompani minerare e listuar në bursë me një vit financiar që mbaron më 31 dhjetor 2025 dhe të ardhura prej 650 milionë dollarësh. EcoMine operon miniera bakri dhe ari në të gjithë Amerikën e Jugut, Afrikën dhe Australinë, duke punësuar mbi 5,000 punonjës dhe kontraktorë. Kompania i nënshtrohet rregulloreve të rrepta mjedisore, duke përfshirë ato nga Këshilli Ndërkombëtar për Miniera dhe Metale (ICMM) dhe autoritetet vendore, të cilat kërkojnë plane gjithëpërfshirëse rehabilitimi për lokacionet e minierave pas mbylljes.

Në vitin 2025, EcoMine njoftoi mbylljen e planifikuar të minierës së saj më të vjetër në Australi, e cila ka qenë në funksion prej 25 vitesh, për shkak të rezervave të shteruara dhe kostove operative në rritje. Mbyllja është planifikuar për vitin 2028, por menaxhmenti ka njohur një provizion prej 120 milionë dollarësh për kostot e çaktivizimit dhe rehabilitimit, duke përfshirë pastrimin e vendit, trajtimin e ujit dhe programet e zhvendosjes së komunitetit. Ky provizion bazohet në vlerësimet e menaxhmentit duke përdorur modele të skontuara të rrjedhës së parave të gatshme, duke përfshirë supozime rreth normave të ardhshme të inflacionit (3%), normave të skontimit (5%) dhe shkallës së dëmit mjedisor, që përfshin rehabilitimin e tokës dhe restaurimin e biodiversitetit. Provizioni përfshin gjithashtu kosto sociale, të tilla si pako kompenzimi për largimin e punonjësve nga puna dhe iniciativa për zhvillimin e komunitetit për të zbutur humbjet e vendeve të punës në zonën lokale.

Gjatë auditimit, ju vini re se EcoMine ka integruar metrika të performancës mjedisore dhe sociale në raportin e saj vjetor, duke pretenduar përputhshmëri me standardet e raportimit ESG, megjithatë një raportim i tillë është vullantar për kompaninë. Megjithatë, kompania përballet me sfida në matjen e këtyre metrikave për shkak të natyrës subjektive të ndikimeve sociale (p.sh., mirëqenia e komunitetit) dhe pasigurive afatgjata në restaurimin mjedisor (p.sh., afatet kohore të rimëkëmbjes së ekosistemit). Një inspektim i kohëve të fundit rregullator nxori në pah nënvlerësimin e mundshëm të rreziqeve të kontaminimit të ujërave nëntokësore, të cilat mund të rrisin kostot e mbylljes me 20%. Menaxhmenti ka angazhuar një konsulent të jashtëm mjedisor për të vlerësuar këto rreziqe, por raporti i konsulentit përmban supozime optimiste të ndikuara nga kontributi i menaxhmentit. Ekipi i auditimit ka ekspertizë të kufizuar në auditimin e metrikave të qëndrueshmërisë, dhe bordi është nën presion nga investitorët për të demonstruar performancë të fortë ESG (Mjedisore, Sociale dhe Qeverisëse) për të siguruar fonde për projekte të reja.

Kërkohet:

- (a) Diskutoni pse është e vështirë të matet performanca mjedisore dhe sociale në kontekstin e mbylljes së minierës së EcoMine, dhe shpjegoni implikimet për auditimin e provizionit të kostos së mbylljes. (10 pikë)
- (b) Identifikoni dhe vlerësoni tre rreziqe auditimi që lidhen me auditimin e provizionit të kostos së mbylljes së EcoMine, dhe për secilin rrezik, përshkruani dy procedura auditimi për ta adresuar atë. (15 pikë)

[Gjithsej: 25 pikë]

Zgjidhja

(a) Vështirësitë në matjen e performancës mjedisore dhe sociale

Matja e performancës mjedisore dhe sociale është e vështirë për mbylljen e minierës së EcoMine Plc për shkak të subjektivitetit të vetëvetishëm, pasigurive afatgjata dhe mungesës së metrikave të standardizuara. Performanca mjedisore, siç është rehabilitimi i tokës dhe restaurimi i biodiversitetit, është sfiduese për t'u përcaktuar në mënyrë sasiore sepse rezultatet varen nga faktorë të paparashikueshëm si ndryshimet klimatike, normat e rimëkëmbjes së ekosistemit dhe përparimet teknologjike, duke çuar në vlerësime me gamë të gjerë në modelet e rrjedhat e skontuara të parasë. Performanca sociale, duke përfshirë zhvendosjen e komunitetit dhe ndikimet e ndarjes, përfshin aspekte cilësore si mirëqenia dhe efektet kulturore, të cilat janë të vështira për t'u matur objektivisht.

Këto vështirësi rrisin rrezikun e paragjykitimit të menaxhmentit në supozimet optimiste, duke nënvlerësuar potencialisht provizionin prej 120 milionë dollarësh. Për auditimin, kjo nënkupton një shqyrtim të shtuar sipas SNA 540 (Auditimi i Vlerësimeve Kontabël), i cili kërkon që auditorët të sfidojnë supozimet, të angazhojnë ekspertë dhe të vlerësojnë analizat e ndjeshmërisë për të siguruar që provizioni është deklaruar në mënyrë të drejtë, duke marrë parasysh natyrën vullnetare të raportimit ESG, e cila mund të ndikojë në perceptimet e investitorëve dhe rrezikun e auditimit.

(b) Rreziqet dhe procedurat e auditimit

Rreziku i nënvlerësimit të provizionit: Përdorimi i inflacionit optimist (3%) dhe normave të skontimit (5%) në parashikimin e kostos së mbylljes, i ndikuar nga menaxhmenti dhe konsulenti, rrit rrezikun e nënvlerësimit, duke ndikuar në pohimin e vlerësimit sipas SNK 37.

Vlerësimi: Provizioni materiale prej 120 milionë dollarësh dhe rritja e mundshme prej 20% nga rreziqet e ujërave nëntokësore e bëjnë këtë një rrezik të konsiderueshëm, të përkeqësuar nga presionet ESG dhe ekspertiza e kufizuar e ekipit të auditimit në miniera.

Procedurat e Auditimit:

- i. Angazhimi i një eksperti të pavarur mjedisor për të shqyrtuar modelin e rrjedhës së skontuar të parave, duke sfiduar supozimet kundrejt standardeve të industrisë dhe raporteve rregullatore për ndotjen e ujërave nëntokësore.
- ii. Kryerja e analizave të ndjeshmërisë mbi supozimet kryesore (p.sh., ndryshimi i normave të skontimit me $\pm 1\%$) për të vlerësuar gamën e provizionit dhe për të vlerësuar paragjykimin e menaxhmentit në raportimin ESG.

Rreziku i Njohjes së Pplotë të Kostove Sociale: Provizioni mund të mos i përfshijë plotësisht ndikimet sociale si zhvillimi i komunitetit, për shkak të matjeve subjektive, duke rrezikuar plotësinë e provizionit.

Vlerësimi: Kostot sociale janë të vështira për t'u përcaktuar, duke rritur rrezikun e mospërfshirjes, veçanërisht me fokusin e investitorëve në ESG, që potencialisht çon në rreziqe për reputacionin dhe keqinterpretimin financiar.

Procedurat e Auditimit:

- i. Rishikimi i raporteve të angazhimit të palëve të interesuara dhe marrëveshjeve të komunitetit për të verifikuar plotësinë e kostove sociale të përfshira në provizion.
- ii. Të pyesë autoritetet lokale dhe përfaqësuesit e komunitetit për të konfirmuar përshtatshmërinë e kostove të njohura, duke dokumentuar dëshmitë e detyrimeve të mundshme shtesë.

Rreziku i shpalosjes së pamjaftueshme të pasigurive: Pasiguritë në restaurimin afatgjatë të mjedisit (p.sh., rimëkëmbja e ekosistemit) mund të mos shpalosen plotësisht, duke ndikuar në pohimin e prezantimit dhe pajtueshmërinë me SNK 37.

Vlerësimi: Gjetjet e inspektimit rregullator e rrisin këtë rrezik, pasi që nënvlerësimi i provizioneve mund t'i çorientojnë investitorët mbi performancën ESG, duke rritur rrezikun e auditimit në një industri të fokusuar në qëndrueshmëri.

Procedurat e Auditimit:

- i . Inspektimi i raportit të konsulentit dhe korrespondencës rregullatore për t'u siguruar që të gjitha pasiguritë (p.sh., rreziqet e kontaminimit) janë shpalosur në shënimet e pasqyrave financiare.
- ii. Krahasimi i shpalosjeve të EcoMine me raportet e kompanive të ngjashme minerare për të vlerësuar plotësinë dhe përputhshmërinë me standardet ESG për ndikimet mjedisore dhe sociale.